Instytut Pamięci Narodowej

https://ipn.gov.pl/pl/nauka/konferencje-naukowe/64063,Konferencja-naukowa-Wladzy-raz-zdobytej-Poczatki-systemu-komunistycznego-w-Polsc.html
25.04.2024, 08:58

Strona znajduje się w archiwum.

Konferencja naukowa „»Władzy raz zdobytej…« Początki systemu komunistycznego w Polsce 1944–1947 – Rzeszów, 23–25 października 2019

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Rzeszowie wraz z Politechniką Rzeszowską im. Ignacego Łukasiewicza zorganizowało w Rzeszowie konferencję naukową pt. „»Władzy raz zdobytej…« Początki systemu komunistycznego w Polsce 1944–1947”, która rozpoczęła się 23 października 2019 r. i potrwa do piątku 25 października. Wykłady i spotkania odbywają się na Politechnice Rzeszowskiej w Rzeszowie w budynku V przy ul. Powstańców Warszawy 12.

W 2019 r. mija 75. rocznica jednej z najważniejszych cezur czasowych w Polskiej historii najnowszej – roku 1944 r. Był on początkiem końca okupacji niemieckiej, jednocześnie wstępem do dramatycznych zmagań Polaków o ocalenie niepodległego bytu państwa polskiego przed zakusami kolejnego okupanta. Wkraczająca na terytoriom Polski Armia Czerwona niosła bowiem ze sobą zbrodniczą ideologię bolszewicką, system komunistyczny i uzależnienie od Związku Sowieckiego. Sowieci, ukrywając swoje prawdziwe intencje, utrzymywali pozory demokracji, wprowadzając jednocześnie mechanizm okupacji przez pośrednika. Robili to, nie licząc się z panującymi w kraju stosunkami politycznymi, społecznymi, religijnymi i gospodarczymi, brutalnie zwalczając wszelkie przejawy opozycji jawniej i niejawnej. Symboliczną datą zakończenia tego przejściowego okresu był rok 1947, kiedy odbyły się sfałszowane wybory do Sejmu Ustawodawczego i miały miejsce inne wydarzenia, będące ich konsekwencją.

Przez ponad 40 kolejnych lat system polityczny narzucony wówczas przez Moskwę obowiązywał w okupowanej Polsce oraz w innych krajach tzw. bloku sowieckiego. W okresie PRL narodziny tego systemu były jednym z wydarzeń gruntownie poddanych propagandowej „obróbce”, która niestety nie ominęła historiografii. W efekcie, pomimo upływu lat i ciągłego pogłębiania stanu badań historycznych, obecne postrzeganie omawianego okresu nadal w pewnej mierze opiera się na stereotypach, będących wynikiem wieloletniego oddziaływania propagandy komunistycznej na społeczeństwo.

Przypadająca rocznica jest zatem okazją do podsumowania dotychczasowych badań nad początkiem ustroju komunistycznego w Polsce. Skłania do podjęcia próby sformułowania na nowo pytań badawczych, jak też zdefiniowania mechanizmów obserwowanych wówczas procesów społeczno-politycznych.

Konferencji towarzyszy wystawa przygotowana przez rzeszowski oddział IPN pt. „Śladami zbrodni komunistycznych na Rzeszowszczyźnie w latach 1944-1956”. Wystawa powstała w 2012 r. i prezentuje wyniki badań prowadzonych przez ówczesne OBEP IPN w Rzeszowie w ramach ogólnopolskiego projektu dokumentacyjnego „Śladami Zbrodni”. Ukazuje siedziby jednostek aparatu bezpieczeństwa i miejsca zbrodni dokonanych przez komunistycznych funkcjonariuszy na terenie ówczesnego województwa rzeszowskiego. Wśród prezentowanego materiału znajdują się fotografie archiwalne, dokumenty, relacje oraz zdjęcia zachowanych do dziś śladów epigraficznych pozostawionych przez więźniów w aresztach i więzieniach.

PROGRAM

23 października 2019 r. godz. 10.00 Rozpoczęcie konferencji budynek V, sala V-17

- 10.20 - 10.40 prof. dr hab. Krzysztof Tarka (Uniwersytet Opolski), *Rząd RP na uchodźstwie wobec sytuacji w Polsce po zakończeniu II wojny światowej (1945-1947)*

- 10.40 - 11.00 dr Wojciech Marciniak (Uniwersytet Łódzki), *Wojna na moskiewskiej placówce. Dlaczego Henryk Raabe przestał być ambasadorem Polski w ZSRR w 1946 r.?*
- 11.00 - 11.20 ks. prof. dr hab. Stanisław Nabywaniec, ks. dr Jan Rogula (Uniwersytet Rzeszowski), *Diecezja przemyska o. ł. w okresie przejmowania władzy w Polsce przez komunistów (1944-1947)*
- 11.20 - 12.00 Dyskusja i przerwa kawowa

Podziemie niepodległościowe (sala V-17)

- 12.00 - 12.20 prof. dr hab. Grzegorz Ostasz (Politechnika Rzeszowska), *Rzeszowski WiN a referendum i wybory 1947 r.*
- 12.20 - 12.40 dr Ryszard Śmietanka-Kruszelnicki (IPN Kielce), *Podziemie niepodległościowe wobec władzy komunistycznej na Kielecczyźnie 1944-1947*
- 12.40 - 13.00 dr Mirosław Surdej (IPN Rzeszów), *Zwalczanie bandytyzmu przez oddziały antykomunistycznej konspiracji niepodległościowej na terenie Rzeszowszczyzny*
- 13.00 - 13.20 dr Jakub Parol (Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi), *Jan Małolepszy ,,Murat" – ,,samozwańczy" komendant Konspiracyjnego Wojska Polskiego*
- 13.20 - 14.30 Dyskusja i przerwa obiadowa

Panel 1 – Komunistyczny aparat represji (sala V-17)

- 14.30 - 14.50 dr hab. (prof. PWSZ w Oświęcimiu) Patryk Pleskot (IPN Warszawa), *Tzw. proces III Zarządu WiN z grudnia 1947 r. jako przejaw inscenizacji politycznej w okresie przedstalinowskim*
- 14.50 - 15.10 dr Paweł Fornal (IPN Rzeszów), *Rozbicie Okręgu Rzeszowskiego WiN i proces jego kierownictwa jako przykład zbrodni sądowej 1947-1948*
- 15.10 - 15.30 dr Marta Paszek (IPN Katowice), *Polityka personalna jako narzędzie przekształcania wymiaru sprawiedliwości w aparat terroru*
- 15.30 - 15.50 dr Daniel Czerwiński (IPN Gdańsk), *Rola dąbrowszczaków w tworzeniu podwalin władzy ludowej*
- 15.50 -16.10 Adrian Rams (Muzeum Miasta Jaworzna/Uniwersytet Śląski), *System obozowy i więziennictwa na przykładzie Centralnego Obozu Pracy w Jaworznie jako element aparatu represji w komunistycznej Polsce w latach 1945-1947*

Panel 2 – Komunistyczny aparat represji (sala V-18)

- 14.30 - 14.50 Paweł Sztama (IPN Warszawa, UMCS Lublin), *„Rok Pierwszy".*

Kształtowanie pionu śledczego Resortu/Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego (sierpień 1944 - wrzesień 1945 r.)

- 14.50 - 15.10 dr Paweł Skorut (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie im. KEN), *Kto nie z nami, ten przeciwko nam. Ograniczanie przez PPR i komunistyczne organy bezpieczeństwa przeciwnikom politycznym praw do udziału w życiu politycznym powojennej Polski. Analiza zagadnienia na wybranych przykładach*
- 15.10 - 15.30 dr Diana Maksimiuk (IPN Białystok), *Wojskowa Prokuratura Garnizonowa w Białymstoku (1944-1946)*
- 15.30 - 15.50 Waldemar Tyszuk (IPN Białystok), *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Wysokiem Mazowieckiem w latach 1944-1945 w walce z podziemiem niepodległościowym. Przyczynek do tematu*
- 15.50 - 16.10 Jakub Grodzki (IPN Białystok), *Działalność Komendy Powiatowej Milicji Obywatelskiej w Bielsku Podlaskim w latach 1944-1947*
- 16.10 - 16.40 Dyskusja i przerwa kawowa

Referendum (sala V-17)

- 16.40 - 17.00 dr Wojciech Łukaszewski (Ostrołęckie Towarzystwo Naukowe im. Adama Chętnika), *„Referendum ludowe" z 1946 r. jako przykład zmasowanej akcji propagandowej*
- 17.00 - 17.20 Marzena Grosicka (IPN Kielce), *Referendum 30 czerwca 1946 r. na Kielecczyźnie. Rola wojska i komunistycznego aparatu represji w przygotowaniu fałszerstwa*
- 17.20 Dyskusja i zakończenie obrad

24 października 2019 r. Sowietyzacja kultury i sztuki (sala V-17)

- 9.00 - 9.20 dr hab. Daniel Przastek, Paweł Marek Mrowiński (Uniwersytet Warszawski), *Teatr po wojnie (1944-1948). Między niezależnością a podporządkowaniem*
- 9.20 - 9.40 dr Stefan Pastuszewski (Bydgoska Szkoła Wyższa), *Próby sowietyzacji kultury i sztuki w latach 1944-1947 na przykładzie Bydgoszczy*
- 9.40 - 10.00 dr Bartosz Kuświk (IPN Opole), *Centralna Akcja Szkoleniowa nad Turawą w świetle dokumentów aparatu bezpieczeństwa*
- 10.00 - 10.20 Dyskusja i przewra kawowa

Panel 1 – Nauka i szkolnictwo (sala V-17)

- 10.20 -10.40 dr hab. Tadeusz Rutkowski (Uniwersytet Warszawski), *Od mocnego uderzenia do stopniowej presji. Polityka PPR wobec nauki 1944-1947*

- 10.40 - 11.00 dr hab. (prof. KUL) Włodzimierz Toruń (Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II), *W nowych realiach. Katolicki Uniwersytet Lubelski w latach 1944-1947*
- 11.00 - 11.20 dr Anna Idzikowska-Czubaj (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), *Spory światopoglądowe o istotę i zakres wychowania młodzieży w latach 1945-1947*
- 11.20 - 11.40 Emilia Świętochowska (IPN Białystok), *Szkoła jako podmiot czy przedmiot dla rządzących? Polityka władz wobec nauczycieli w pierwszych latach po II wojnie światowej na przykładzie woj. Białostockiego*

Panel 2 – Społeczeństwo (sala V-18)

- 10.20 -10.40 dr Justyna Dudek (IPN w Lublinie), *„[…] głoduję z dziećmi niemal całymi dniami […]" - warunki życia mieszkańców Lubelszczyzny w okresie powojennym (1944-1947)*
- 10.40 - 11.00 Ewa Cuber-Strutyńska (PAN), *Byli więźniowie obozów koncentracyjnych w powojennej rzeczywistości na przykładzie Polskiego Związku byłych Więźniów Politycznych*
- 11.00 - 11.20 Urszula Jardzioch (Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych), *Polska pierwszych lat powojennych oczami dzieci wracających z „Zachodu"*
- 11.20 - 11.40 dr Edyta Adamczyk-Pluta (IPN Rzeszów), *Sytuacja społeczna i gospodarcza mieszkańców powiatu dębickiego w pierwszych latach powojennych*
- 11.40 - 12.00 Dyskusja i przerwa kawowa

Panel 1 – Gospodarka (sala V-17)

- 12.00 - 12.20 dr hab. Elżbieta Słabińska (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), *Polityka pełnego zatrudnienia i „racjonalnego" wykorzystania siły roboczej w kontekście działalności urzędów zatrudnienia w latach 1945-1947*
- 12.20 - 12.40 dr Marcin Markiewicz (IPN Białystok), *Sytuacja społeczno-gospodarcza w województwie białostockim w latach 1944-1947*
- 12.40 - 13.00 Mateusz Kubicki (IPN Gdańsk), *Nacjonalizacja polskiej branży rybnej 1945–1948*

Panel 2 - Władza „ludowa" w terenie (sala V-18)

- 12.00 - 12.20 dr Andrzej Wróbel (Archiwum Państwowe w Piotrkowie Trybunalskim Oddział w Tomaszowie Mazowieckim), *Uchwycić władzę w terenie. Z dziejów Polskiej Partii Robotniczej i partii satelickich w Tomaszowie Mazowieckim w latach 1945-1948*

- 12.20 - 12.40 dr Robert Kolasa (Towarzystwo Miłośników Miasta Piły), *Kształtowanie się systemu władzy komunistycznej w Pile w latach 1945-1947*
- 12.40 - 13.00 dr Arkadiusz Machniak (Regionalne Towarzystwo Naukowe w Przeworsku), *Początki „władzy ludowej" w mieście i powiecie przeworskim 1944-1945*
- 13.00 Dyskusja i zakończenie obrad

25 października 2019 r. Polacy na Wschodzie, mniejszości narodowe w Polsce (sala V-17)

- 10.00 - 10.20 dr Mieczysław Kopeć (IPN Warszawa), *Koncepcja Józefa Stalina tworzenia struktur polskiej armii. 3 Polska Dywizja Piechoty im. Romualda Traugutta w ZSRR w 1944 r. w świetle materiałów archiwalnych*
- 10.20 - 10.40 dr Piotr Olechowski (IPN Warszawa), *Polacy we Lwowie wobec przemian systemowych 1944-1947*
- 10.40 - 11.00 dr Oleh Savchuk (Instytut Badań Polityki Regionalnej w Łucku), *Polityka komunistów wobec mniejszości ukraińskiej*
- 11.00 - 11.20 Dyskusja i przerwa kawowa

Panel 1 – Propaganda (sala V-17)

- 11.20 - 11.40 dr Joanna Potaczek, Grzegorz Oleniacz (Centrum Dialogu Między Religiami i Narodami w Przemyślu), *Terror, agitacja, propaganda - trzy wymiary zdobycia i utrzymania władzy przez komunistów w Polsce w latach 1944-1947*
- 11.40 - 12.00 Igor Niewiadomski (Uniwersytet Warszawski), *Tydzień Ziem Odzyskanych w 1946 roku jako przykład propagandowej legitymizacji władzy ludowej w społeczeństwie polskim*
- 12.00 - 12.20 Kajetan Hamerlak (Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II), *Propagandowe kreowanie wizerunku wrogów „władzy ludowej" na łamach tygodnika „Żołnierz Polski" w latach 1945-1947*

Panel 2 – Komuniści wobec organizacji społecznych, polityka pamięci (sala V-18)

- 11.20 - 11.40 dr Szymon Gajewski (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), *Ewolucja polityki władzy ludowej wobec ziem odzyskanych na przykładzie współpracy komunistów z członkami niepodległościowej organizacji „Ojczyzna"*
- 11.40 - 12.00 Marcin Jurek (IPN Poznań), *Związek Walki Młodych w Wielkopolsce w latach 1945-1948*
- 12.00 - 12.20 Artur Jachna (Ośrodek Edukacji Obywatelskiej Centrum Młodzieży im.

dr. H. Jordana w Krakowie), *Od „band leśnych” do „Żołnierzy Wyklętych/Niezłomnych”. Zbrojne podziemie niepodległościowe w szkolnej historiografii. Analiza porównawcza reprezentatywnych podręczników dla szkół ponadpodstawowych PRL-u i III RP*

- 12.20 Dyskusja i zakończenie konferencji

Fot. Katarzyna Gajda-Bator

PLIKI DO POBRANIA

Klauzula dotycząca przetwarzania danych osobowych. (docx, 17.47 KB) 07.10.2019 13:10
Plakat konferencji „»Władzy raz zdobytej…« Początki systemu komunistycznego w Polsce 1944–1947 (pdf, 327.5 KB) 07.10.2019 13:31